

Pædagogisk vejledning og overlay til novellesamlingen *Jeg begyndte sådan set bare at gå*

Fag: dansk

Målgruppe: 7.- 9. klasse

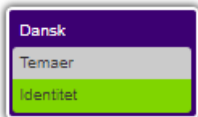
E-bog: Kim Fupz Aakeson, *Jeg begyndte sådan set bare at gå*, 2011, Gyldendal

Udarbejdet af: Trine Ferdinand, danskkonsulent CFU Region Hovedstaden



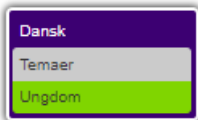
Faglig relevans/kompetenceområder

Vejledningen og det pædagogiske overlay er rettet mod at opfylde mål inden for kompetenceområdet **Fortolkning**.



Læringsmål

Eleverne kan bidrage til en fælles tekstnær og velbegrunnet analyse af udvalgte analysepunkter: personer, relationer, symboler, fortællertype og replikformer



Eleverne kan bidrage til at udlede temaet i en novelle

Eleverne kan selvstændigt udvælge relevante analysepunkter og gennemføre en novelleanalyse på en novelle.

Overlay

Det er muligt at vælge et overlay til ebogen, som spiller sammen med vejledningen her. Overlayet består af en række elevspørgsmål til novellen *Raftehegn*, som er markeret med forskellige farver i teksten. Overlayet skal opfattes som en stilladsring til den første novelleanalyse. Hver farve retter sig mod et udvalgt analysepunkt. Følgende analysepunkter er udvalgt til netop denne novelle: personerne, deres indbyrdes relationer, hegnet som symbol, fortæller og replikker. Eleverne skal efterfølgende forholde sig til dette valg, så de klædes på til selv at kunne udvælge analysepunkter i forhold til de andre noveller.

Overlayet har følgende farvemarkeringer:

- Gul: Hegnet
- Grøn: Jeg-fortælleren
- Blå: Faren
- Rød: Moren
- Grå: Fortæller og replikker

Ideer til undervisningen

Titlen *Jeg begyndte sådan set bare at gå* antyder en fælles tematisk ramme omkring novellesamlingen, da de alle på forskellig vis drejer sig om, hvordan den unge hovedperson

pludselig begynder at gå sin egen vej i livet. De drejer sig alle om de øjeblikke i unges liv, hvor intet mere bliver det samme som før, og hvor den unge pludselig ser deres velkendte relationer i et nyt lys, og hvor det pludselig er indlysende, at de må begynde at bevæge sig i en anden retning. De må finde deres egen identitet. Det er derfor oplagt at lade dette tema være det fælles fokus i læsningen af novellerne. Det er et velkendt tema i ungdomslitteraturen, som derfor fint kan være et tematisk fordybelsesområde. Ligesom det også er oplagt, at novellesamlingen er en del af forfatterskabslæsning om Kim Fupz Aakeson i den ældste klasser.

Vejledningen her lægger op til, at man analyserer én af novellerne, *Raftehegn*, i fællesskab i klassen, og så derefter lader eleverne selvstændigt i mindre grupper analysere nogle af de andre noveller. På den måde kan det være en træningsbane til den afsluttende mundtlige prøve i 9. kl. Lad elever vælge eller få tildelt en af de andre noveller, som de så skriver en synopsis og forbereder en mundtlig præsentation på 10 min. for klassen til. Til støtte for den mundtlige fremlæggelse kan de lave en præsentation i Powerpoint, Slides eller keynote, hvor de også skriver det, de vil sige i talenote-feltet for hvert dias. De kan så dele disse præsentationer med hinanden, så de har dem som en slags noter, hvis de vil perspektivere en af novellerne til deres egen prøvetekst senere til den rigtige mundtlige prøve. Det er også oplagt at gemme et par af novellerne som mulige prøvetekster til prøven fx novellen *Tøserne*, som ender med titel-sætningen.

Et væsentligt aspekt ved at lære at analysere litteratur er at udvælge de analysepunkter, man vil dykke ned i. Det er ofte svært for elever og kræver vejledning, undervisning og øvelse. Det afgørende er, at de kan argumentere for deres valg af analysepunkter i forhold til teksten og analysens sigte.

Som støtte til denne udvælgelsesproces kan disse frit tilgængelige analyseværktøjer være et fint udgangspunkt:

- Analysehjulet her <http://indidansk.dk/novelle>
- AlineasNovelleFixer <http://fmb.dk/Scoop/fixere.htm>

Den fælles læsning af novellen *Raftehegn* er bygget op efter de velkendte faser i litteraturlæsning: før, under og efter.

Før læsning

Denne fase drejer sig om at aktivere elevernes forhåndsviden og italesætte deres forventninger til teksten. Den foregår uden for overlayet evt. i en fælles klassesamtale.

Forfatteren

Hvad kender I til forfatteren Kim Fupz Aakeson i forvejen? Hvad har han ellers skrevet? Hvad ved I om hans skrivestil?

År

Hvornår er den skrevet? Hvad giver det jer af forventninger?

Titel på novellesamlingen

Novellesamlingen har titlen *Jeg begyndte sådan set bare at gå*. Hvad giver det jer af forventninger til novellerne?

Titel på novellen

Hvad er et raftehegn? Prøv at billede-google det. Hvilke associationer vækker ordet raftehegn hos jer? Hvad er et hegns funktion? Nævn eksempler på andre typer almindelige og berømte hegn og mure og tal om deres udtryk og funktion. Slå ordet hegn op i ordbogen.

Talemåder

Kender I til talemåder eller ordsprog, som har noget med mure eller hegn at gøre? (at bygge en mur omkring sig, at løbe panden mod en mur) Hvilken overført betydning har mur/hegn her?

Hvad kunne en novelle med denne titel handle om?

Under læsningen

Eleverne deles op i mindre grupper, som hver skal koncentrere sig om ét af analysepunkterne, som drejer sig om personerne, deres relationer, hegnet som symbol og betydningen af fortællertypen og replikformerne. Grupperne arbejder med hver deres farvemarkering i overlayet og dermed med hver deres analysepunkt. De skal efterfølgende fremlægge deres analyse for klassen.

Eleverne læser først novellen langsomt. Novellen kan evt. læses højt i klassen.

Tal herefter med dem om deres umiddelbare tanker om novellen. Bagefter arbejder de i grupper med spørgsmålene under deres farvemarkering til analysepunktet i overlayet.

Gul - Raftehegn

Raftehegnet og opbygningen af det spiller en helt central rolle. Det kan tolkes symbolsk. Eleverne skal undersøge ord og sætninger, som er markeret med gult, og som siger noget om hvilken type hegn, det er, og dets mulige symbolske betydning. Faren er initiativtageren til hegnsbyggeriet, og han vil have sønnen til at være med til at bygge hegnet op mellem deres have og omverdenen. Sønnen gør det kun for pengenes skyld. Faren og sønnen bygger langsomt hegnet op, som kan tolkes som en barrierer, der skal lukke omverdenen ude, men som også ender med at adskille dem, da sønnen til sidst står ude på den anden side af hegnet og øjner nye mulighederne ude i horisonten.

Grøn - Jeg-fortælleren

Jeg-fortælleren er hovedperson og søn i familien. Eleverne skal se på de grønne tekstmarkeringerne og svare på de tilhørende spørgsmål, som retter sig mod at karakterisere ham og overveje hans relationer til hhv. faren og moren. De skal også forholde sig til hans udvikling mod at få lyst til at gå sin egen vej.

Blå - Faren

Faren spiller en helt central rolle og dominerer både mor og søn. Eleverne skal se på de blå tekstmarkeringerne og svare på de tilhørende spørgsmål, som retter sig mod at karakterisere faren, hans relationer til hh. sønnen og moren, og hvorfor han er så opsat på at få bygget hegnet.

Rød - Moren

Moren spiller en mere tilbagetrukket rolle som den underkuede hustru. Eleverne skal se på de røde tekstmarkeringerne og svare på de tilhørende spørgsmål, som retter sig mod at beskrive moren, hendes relationer til hhv. faren og sønnen, og hvorfor hun ikke er vild med hegnet.

Grå - Fortælleren og replikker

Denne gruppe skal koncentrere sig om tekståbningen i novellen, og her forholde sig til betydningen af jeg-fortælleren og hans måde at fortælle på gennem forskellige replikfomer (direkte tale, indirekte tale, dækket tale)

Efter

I denne fase drejer det sig om at samle den indsigt, man har fået i arbejdet med analysepunkterne, til en fortolkning, som udmønter sig i indkredsning af tema. Det handler også om at forholde sig vurderende og perspektiverende til teksten.

Tema

Når grupperne har fremlagt deres analysepunkter, så kan klassen tage en samtale om temaet i novellen, altså hvad den egentlig grundlæggende drejer om. Hvad vil den sige om det at være menneske? Eleverne kan få hjælp til at finde temaet ved at finde modsætningspar i teksten fx indespærring/frigørelse, aggression/kærlighed, nærvær/distance, kulde/varme.

Sørg for at gemme svaret, så eleverne senere kan perspektivere til dette, når de analyserer de andre noveller.

Hvordan passer novellens tema til novellesamlingens titel, *Jeg begyndte sådan set bare at gå*, som også antyder et tema?

Perspektivering

Kender I til andre tekster (film, dokumentarer, noveller, romaner, biografier) med samme tema?

Som inspiration kan man se denne liste igennem med tekster, som på forskellig vis drejer sig om at finde sin egen identitet: <http://mitCFU.dk/lnky72t>

Vurdering

Lad eleverne vurdere om de synes, at novellen er godt skrevet og komponeret og begrundede hvorfor.

Analysepunkterne for novellen *Raftehegn* var givet eleverne på forhånd. Lad dem derfor overveje, om de synes, at de var velvalgte, eller om de kunne erstattes eller suppleres af nogle andre punkter. Brug *Novellefixeren* eller *Analysehjulet* til det. Det forbereder dem til selv at kunne udvælge analysepunkter og ikke mindst argumentere for deres valg, når de efterfølgende skal foretage en selvstændig analyse af en af de andre noveller.

Supplerende materialer

Novellefixeren <http://fmb.dk/Scoop/pdf/scoop12/NovelleFixer.pdf>

Analysehjul for novellen <http://indidansk.dk/novelle>

Andre tekster om og af Kim Fupz Aakeson til udlån på mitcfu.dk <http://mitCFU.dk/lnky72u>

Håndbog til udarbejdelse af synopsis

https://dansklf.dk/grundskole/pr%C3%B8ver/folkeskolens_9_klassepr%C3%B8ver/mundtlig_pr%C3%B8ve/pr%C3%B8veform_b